

**Vademecum Sive Praxis Opera Quotidiana Aliaque ritè
peragendi, & per ea salutem & perfectionem propriam, ac
proximi, instituto Societatis Jesu conformem assequendi**

De crebrâ per diem mentis in Deum elevatione ex omnibus, quæ per
sensus attinguntur, animæque potentiis se objiciunt

Limpens, Ferdinand

Coloniæ Agrippinæ, 1744

§.1. Cælum Empyreum, Deus, & Cœlites.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54773](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54773)

CAPUT PRIMUM.

Cælum & globus terraqueus.

§. I.

Cælum Empyreum, Deus, & Cœlites.

QUàm sordet mihi terra, dum cælum aspicio.
Vulgare erat S. P. N. suspirium: imò,
quid mihi est in cælo, & à te quid volui super ter-
ram? defecit caro mea & car meum Deus cordis
mei, & pars mea Deus in æternum. Ps. 72. Er-
gò non tantùm terra, sed ipsum etiam empy-
reum cælum desipit sine Deo, seu ejus visione
& fruitione, quia hic tanquam finis meus uni-
cus & centrum cordis mei potest satiare animam
meam juxta illud Aug. *Fecisti nos Domine, &*
sic est, ut irrequietum sit cor nostrum, donec re-
quiescat in te.

Deus Trinus in personis unus in natura.

TRes sunt qui [hujus veritatis] testimonium
dant in cælo: Pater, Verbum & Spiritus San-
ctus, & hi tres unum sunt. 1. Ep. Joan. 5. Mul-
tæ animæ in purgatorio torquentur pœnâ dam-
ni, eò quòd corporibus suis unitæ ad visionem
& fruitionem Dei unius Trini in personis non
satis frequenter & ardentèr suspirarint. S. Greg.
Hom. 30. in Ev. in his verbis Ps. 32. *Verbo Da-*

6 Pars secunda de elevatione
mini celi firmati sunt, & spiritu oris ejus omnis
virtus eorum. Advertit contineri mysterium SS.
Trinitatis.

Pater Filius.

Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum uni-
genitum daret. Joan. 3. Ipse Dei Filius in
sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam
Sponsus procedens de thalamo suo exultavit ut Gi-
gas ad currendam viam. A summo celo (tem-
pore Incarnationis) egressio ejus, & occursum
ejus usque ad summum ejus. Nec est, qui se ab-
scondat à colore ejus. Pl. 18. Cujus enim cor
amore tanto permotum non liquefceret?

Spiritus Sanctus.

Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus
Altissimi obumbrabit tibi. Luc. 1. Quod in
ea natum est, de Spiritu Sancto est. Matth. 1.
Sicut ergo tres Personæ Divinæ de communi
consilio primum condiderunt hominem, di-
cendo: *Faciamus hominem ad imaginem & simi-
litudinem nostram.* Gen. 2. Ità quælibet de suo
quasi peculiariter contribuit ad ejus redem-
ptionem.

Triplex Idololatria species.

Homines, in quibus non est sapientia Dei,
aut ignem, aut spiritum, aut citatum ad-

rem, aut gyrum stellarum, aut nimiam aquam, aut solem & lunam, rectores orbis terrarum Deos putaverunt. Quorum si specie delectati Deos putaverunt: sciant, quanto his dominator eorum speciosior est. (Ecce una species Idololatriæ.) Nec his debet ignosci. Infelices autem sunt. (Ecce altera species) Et inter mortuos spes illorum est, qui appellaverunt Deos opera manuum hominum, aurum & argentum, artis inventionem, & similitudines animalium. Sap. 13. Vel ipsa etiam animalia, Sap. 15. vel homines, & quidem sceleratos, ut Jovem, Venerem, &c. qua tertia est Idololatriæ species, pro Diis adorarent. Quod Idololatriæ genus jam dudum ante Græcos, Romanos, aliosve Gentiles initium sumpsit. Acerbo enim luctu dolens Pater cith sibi rapti filii fecit imaginem; & illum, qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cepit, & constituit inter servos suos Sacra & Sacrificia. Sap. 14. Hoc aliqui adscribunt Sarug proavo Thare, alii Thare patri Abraham, eò quòd filio suo Aran defuncto statuam posuerit; ideòque ab Abrahamo gravissimè reprehensus sit. Thare coævus Ninus, filius Nembrodt seu Beli, defuncto patri publicam quoque statuam, aras & templum extruxit.

His tribus idololatriæ generibus meritò indignaris tu adeò illuminate & scientiâ Sanctorum imbute Christiane. Interim, cum non fallat illud Pauli, quorum Deus venter est, tot tibi ipsi idola ac Deos fabricasti: quot, pravis affectibus obsecundans, creaturas Deo ter Opti-

8 *Pars secunda de elevatione*
mo Maximo antepofuisti. *O quam serò te amavi*
pulchritudo tam nova, tam antiqua. Unicè te
quararum imposterum toto me, toto te, toto
universo, ut in agone cum summo animi mei
solatio repetere possim: *Cor meum & caro mea*
[unicè] *exaltaverunt in Deum vivum.* Ps. 83.

Deus Homo.

Post Deum trinum & unum adora Deum ho-
minem. *Regem Regum, & Dominum domi-*
nantium, qui est A. & O. primus & novissimus,
Apoc. 1. Sedens ad dexteram Patris: qui per
viam crucis tibi disposuit, sicut & ipsi Pater ca-
lestis regnum. Luc. 22. *Osculare in spiritu glo-*
riosa ejus vulnera, de quibus ipse in Cant. pro
tota retro aeternitate praedixit: Haurietis aquas
in gaudio de fontibus Salvatoris, nec unquam
sudum caelum & rutilans firmamentum aspice,
quin suspires; ut quò praecessit gloria capitis,
& tu sequaris. Ascendamus cum Christo corde,
cùm dies ejus promissus advenerit, sequemur &
corpore. Resurrectio Domini spes nostra est,
ascensio Domini glorificatio nostra est. Ascenda-
mus cum illo, & sursum corda habeamus, sursum
cor non ad Dominum superbia vocatur, sursum
autem cor ad Dominum refugium vocatur. Vi-
detur frater magnum miraculum, altus est Deus,
erigit te, & fugit te, humiliat, & descendit ad
te, humilia de proximo respicit, ut attollat, alta, id
est, superba de longè cognoscit, ut deprimat. Au-
gust. serm. 2, de Ascens.

Dei-

Deipara.

SI ulterius oculos corporis in firmamentum, & oculos mentis in cælum empyreum fixos tenes, spectandam se tibi præbebit *mulier amicta sole*, Apoc. 12. *conterens caput serpentis*, Gen. 3. *luna perfecta*, totque aliis figuris in v. testamento adumbrata, Regina cælorum, Angelorum, hominum, Mater Dei, & Virgo immaculatè concepta, quæ in tui bonum Filio ostendit ubera, dum ipse Patri vulnera. O quale gaudium tibi in cælo erit esse inter hos tuos, intra quos in hac miseriarum valle se sistebat cum summo exuberantis animi gaudio Augustinus. O Mater ephœbi aut pedissequi adinstar te desidero comitari in cælis per totam æternitatem tecum cantans: *Magnificat anima mea Dominum*, in hac autem vita fideliter tibi serviam, indies mysterium Immaculatæ Conceptionis tuæ devoto cultu venerabor, gratulans: quod de te sola inter omnes puros homines gloriari nunquam in ævum possit Dæmon; quod vel unico sub ejus dominatu momento fuerit pretiosissima anima tua. O Mater inveniam gratiam in oculis tuis, jure enim *in sensu accommodatio* tibi applicat Ecclesia illud Prov. 8. *Beatus homo, qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino.*

Quis mihi te rapiet? nemo, quis me tibi? nemo, Filius ergo tibi, tu mihi Mater eris.

Angeli boni.

Reginam suam insequuntur pulcherrimi illi *administratorii spiritus, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates,* ad Coloss. 1. Cherubim, Seraphim, Archangeli, Angeli, quibus Deus mandavit de te. Luc. 4. His debitâ cum reverentiâ in spiritu salutatis, dic. *Benedicite Angeli Domini Domino. Laudate eum omnes Angeli ejus, laudate eum omnes virtutes ejus.* Pl. 148. *Benedicite Domino omnes virtutes ejus, ministri ejus, qui facitis voluntatem ejus.* Pl. 102. Calv. l. 1. Instit. c. 3. Omne id, quod Dyonisius in sua cœlesti Hierarchia scribit, irridet, & fabulosum vocat, & si S. Patrem cœvum Apostolis Doctorem & Martyrem sanctum calumniis appetit, quid cæteri ab ipso expectandum habebunt? sed nunquid Scriptura in textibus jam allatis diversitatem inter Angelorum gradus facit? & cum adæquata & sola sit fidei juxta ipsum regula S. Script. unde ex eâ solâ probat, S. Dyonisium fabulas hac in parte protrussisse? porro ex sensu PP. & DD. communiore *Angelorum* proprium est sibi commissos custodire, *Archangelorum* maxima quæque mysteria denuntiare, *Principatum* regna & eorum administrationem disponere, *Potestatum* Diaboli conatus elidere, *Virtutum* miraculis præsidere, *Dominationum* Reges & Principes fidelium maximè invincibiles reddere, *Thronorum* solium & sedem Dei esse,
Che-

Cherubinorum scientiâ redundare. *Seraphinorum* face caritatis in Deum ardere. Prima autem divisio videtur esse facienda in Angelos tanquam inferioris, & Archangelos tanquam ordinis superioris. Porro Angeli in infernum præcipitati vocantur

Dæmones.

ET hi varia in S. Script. habent nomina. Tob. 3. *Dæmonium nomine Asmodaus occiderat septem viros Saræ, mox ut ingressi fuissent ad eam.* Derivatur nomen hoc ab *Esch*, id est, *Ignis & Meda* à regno *Mediæ*, quia toto illo regno ignem libidinis excitabat, & sic Dæmones nomen sortiuntur in hoc mundo vel à locis, in quibus grassantur (& hinc vocantur *Ignis, Aerii, Terrei, Aquei, Septentrionales, Australes, &c. Tenebriones, Cacodæmones seu Sepulchrales*) vel à vitiis, ad quæ potissimum impellunt, & tales vocantur *Spiritus superbiæ, acediæ, iræ, fornicationis, gastrimargiæ, &c.* Porro ad meliorem scripturæ intelligentiam quædam hæc explicanda videntur, quæ in Script. Sacrà de Angelis tum bonis tum malis recensentur.

Quæres imò. An unus Angelus bonus opponat se alteri, & quis sit ille Princeps regni *Perfarum*, qui Dan. 10. restitit Gabrieli viginti & uno diebus. R. Sicut ex infimo ordine Angelorum Præsides & Custodes à Deo assignati sunt singulis hominibus, ita singulis provinciis & regnis ex tertio ordine nempe *Principatum,*

12 *Pars secunda de elevatione*
& sic suos etiam Diabolos Lucifer regnis & provinciis præponit, putantque Cassian. Prosper, &c. eum, qui restitit Gabrieli, ne reduceretur ex Perside ad Palæstinam Judæorum populus, fuisse Dæmonem à Lucifero præpositum regno Persarum. Sed communis est SS. PP. aliorumque sententia, eum fuisse bonum Angelum regno Persarum tutando & promovendo à Deo præpositum. Et hic, tum ut Judæi diuturniores scelerum suorum pœnas luerent, tum ut gentiles Persæ plures verâ Dei notitiâ & legibus imbuerentur, conabatur contrariis Gabrieli precibus & rationibus impedire reditum Judæorum ex Persia in patriam suam. Donec *Michael unus ex Principibus primis* [juxta communiorum supremus tertiæ Hierarchiæ vel etiam omnium Angelorum Princeps] *venit in adiutorium Gabrieli*, & intimavit Angelo Persiæ præfidi, Deum velle, ut Judæi in Palæstinam redeant.

Reflecte, quòd non tantùm Angelum Tutelarem tuum, sed etiam patriæ, regni, &c. in quo es, colere & venerari debeas.

Quomodo Conventui bonorum Angelorum intersit Sathan.

QUæres 2. An Deus cum Angelis bonis & malis habeat subinde conventus? cum Jobi 1. dicatur: *Quâdam die, cum venissent filii Dei, ut assisterent coram Domino, adfuit inter eos etiam Sathan.* *¶. Deus, licet omniscius, &*
Ange-

Angelorum ministerio non indigens, cum tamen ditionibus, regnis & singulis hominibus suos assignaret protectores Angelos, eos audit de ministeriis sibi impositis referentes, preces & opera bona hominum offerentes. Dæmon à visione Dei semel pro semper exclusus ubique tamen Deum præsentem habet, & Angelorum bonorum pro salute hominum excubantium, ubi ille insidiatur, percipit præsentiam, & locutione mentali Deum Angelosque alloquitur, homines continuò accusat, & ad pœnam deposcit, tum ex invidiosa rabie erga humanum genus, tum quâ licitor & justitiæ divinæ administrator. Aliqua, quæ postulat, subinde permittit Deus, partim in pœnam scelerum, partim ad majus justorum meritum, ut l. c. permittit; ut Jobum variis adversis affligeret. Sicut autem Diabolus Angelis salutem hominum quærentibus ubique se opponit, & hoc sensu, ubi filii Dei assistunt coram Domino, & ipse adest ut criminator, sic in judicio cujusvis particulari & bonus & malus Angelus intererunt, ad hoc in actionibus tuis quotidianis & operibus sæpè reflecte, & subministra Angelo bono materiam, ut te possit defendere; malo eripe, ne te possit accusare.

Qualis lucta inter bonos & malos Angelos.

Quæres 3. An lucta sit inter Angelos bonos & malos, cum Judas in Ep. suâ v. g. dicat: *Cum Michael Archangelus cum Diabolo disputans*

14 *Pars secunda de elevatione*
altercāretur de Moysi corpore, non est ausus judi-
cium inferre blasphemia, sed dixit, imperet tibi
Dominus. R. Esse utique opposita bonorum
& malorum Angelorum studia, & hoc sensu al-
tercationes; hæc Michaëlis lucta cum Satana
(qui fuerit Lucifer aut ejus emissarius) inde ori-
ginem habuit, quòd Satan urgeret, ut Moysis
corpus palam & publicè in terra promissa se-
peliretur, atque ita Judæis in idololatriam pro-
nis daretur occasio Moysen instar Dei divinis
honoribus colendi, hoc autem præcavere vo-
lebat Michaël. Per *judicium blasphemia* intel-
lige convitium, maledictum. *To non est ausus*
intellige: non quasi Michaël timeret Dæmo-
nem, sed quòd maledicum verbum tanquam
rem se dedecentem proferre nollet, & hinc A-
postolus in cit. Ep. increpat tam pronos in
blasphemias & maledicta. Hugo advertit, ex-
emplo S. Michaëlis Magistratui, Judici, Præ-
lato, & cuivis Superiori esse abstinendum à
verbis injuriosis & austeriore imperio. Idem
S. Hier. cavendum esse cuivis Christiano cer-
tanti cum æmulis vel obtrectatoribus.

De creatione Angelorum, & Dæmonum dam-
natione.

Quæres 4. Quando Angeli creati, & Dæ-
mones in infernum præcipitati. *R.* Quòd,
quando Deus die primo creavit terram, lucem,
caelos, extimum totius universi ambitum seu
orbem (quem cælum empyreum vocamus)
non

non creaverit vacuum, sed cælestibus incolis plenum, nempe spiritualibus substantiis, quas Philosophi *intelligentias*, Scriptura Angelos vocat. Hic est communis sensus, & Conc. Lateran. C. *firmiter signanter* dicit: Angelos non ante, nec post mundum, sed simul cum mundo creatos esse, illud autem, quod c. 1. Gen. v. 4. dicitur: *Divisit Deus lucem à tenebris*, interpretes Scripturæ in sensu allegorico de Angelis exponunt, & in specie Hugo Victorin. l. 1. de Sacram. l. 1. c. 10. dicens: *Quod agebatur in mundo sensibili, imago erat eorum, quæ in intelligibili agebantur, nam sicut primo die Deus divisit lucem à tenebris, ita tunc simul Angelos à Damonibus, gratiam à peccato, gloriam à pena, calum ab inferis dispescuit.* Et è cælis in infernum, quem sub idem tempus in centro terræ cum suo igne & sulphure apparavit, detrusit. Hinc Petri 2. dicitur: *Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos exemplam ponens eorum, qui impiè acturi erant.* Sunt autem ideo præcipitati Angeli mali è cælo, quia noluerunt se subicere naturæ humanæ, si ipsa Divinitati jungeretur. *Prælium magnum in celo, quod Apoc. 12. v. 7. dicitur factum esse, dum Michaël & Angeli ejus præliabantur cum Dracone, & Draco pugnabat & Angeli ejus.* Intelligendum est & de prælio commissò ab initio mundi sive primæ ejus die, dum Michaël debellavit Luciferum, & de prælio futuro sub finem mundi in celo aërio seu ipso aere, quando

Mi-

16 Pars secunda de elevatione
Michael destruet Anti-Christum, & Diabolum
cum Lucifero denuò præcipitabit in infernum.

De obsessis Pythonissis & veri Dei oraculis.

Quæres s. Quomodo intelligendum sit, quòd
1. Reg. c. 16. v. 14. dicitur: *Spiritus Domini*
recessit à Saul, & exagitabat eum Spiritus ne-
quam à Domino. Item quòd Pythonissa 1. 1.
Reg. c. 28. v. 7. suscitaverit Samuelem. R. 1.
ex communi SS, PP. & DD. sententia, Saul ve-
rè fuit energumenus, sive obsessus & intus exa-
gitatus à Dæmone, qui, quia *malus* in se est,
vocatur *Spiritus nequam*, quia tamen etiam ser-
vus & mancipium est Dei; meritò quoque hic
v. 16. vocatur *Spiritus Domini*, quando autem
v. 23. Davide percutiente cytharam *refocillaba-*
tur Saul, recedebat enim ab eo Spiritus malus,
id à suavi cytharæ lusu tantùm non proveniebat,
licet enim magna vis sit in concentu & numeris
musicis ad sedandas compensandasque passiones
animi & corporis, & consequenter sedet agita-
tionem in tantùm Dæmonis, eò quòd passioni-
bus istis & humorum commotionibus se inge-
rat Dæmon, iisdemque ad animum occupan-
dum vel magis exagitandum utatur, quod ta-
men Spiritus malus recesserit à Saul energu-
meno, non musicæ, sed piis precibus ac votis,
quibus David pro Regis incolumitate Deum in-
terpellabat, adscribendum est, sicut modò Ec-
clesia per preces, adjurationes & exorcismos
expellit cacodæmones ex energumenis, *Allego-*
ricè

ricè per Davidem Christus, per cytharam Crux, per nervos seu fides extensa Christi in cruce brachia reliquaque membra intelliguntur, quibus ab humano genere fugatus Dæmonum exercitus est. Tropologicè exprimitur dulcedo & suavitas Oratoris sacri perverfos animi motus compeſcentis & ſedantis.

3. 2dò. Mulier, quam Saul acceſſit, habebat *Pythonem*, id eſt, familiarem Dæmonem, à quo ex pacto impetrabat, quidquid petebat. *Pithys* quoque Apollo vocabatur, quod *Pithona* ſerpentem ſagittis conſeciſſet, unde quotquot ab Apolline quaſi afflati ſeu illuſtrati ſecreta ſuis maleficiis revelabant, *Pithii vel Pithia vel Pythoniſſe* vocabantur, id verò faciebant variis modis vel per ſigna ſine verbis exhibendo in ſpeculo aut circulo effigiem illius, qui quaerebatur, vel per nuda verba ex pala, v. g. annuli vel alia ex recula reſponſando, vel per cadavera & arreptitios, vel per ventrem proprium oracula fundendo, Dæmone in concluſo ibi aere voces quas volebat eſſormante, unde & *Ventriloqua & Necromantici & Magi* vocabantur. Porro arte magicà nullatenus ſuſcitatus à mortuis fuit Samuel (Dæmon enim figuram hominis exhibere poteſt non mortuum reſuscitare) apparuit quidem Samuel 1. Reg. 28. v. 15. Sauli, & mortem ei ac cædem Iſraelitici populi prædixit, ſed contigit id ſolâ virtute & imperio Dei prævenientis conatus Pythoniſſæ mulierculæ, ſicut volente Balaamo maleficiis ſuis à Dæmone reſponſa extorquere prævertit Deus, &

per

per os illius benedixit Israeli, & aliàs ex probatis constat historiis, quod volente Deo Defuncti apparuerint viventibus, ad quod tamen non requiritur, ut animæ eorum verè denuò suis fuerint unitæ corporibus.

Ad majorem S. Script. intelligentiam sciendum etiam est, quomodo in veteri lege Deus de variis consultus responderit. Quatuor vestimenta sibi propria habebat summus Pontifex, vestis ejus extima polymito seu phrygio opere contexta græcè *Epomis* dicebatur; eò quòd humeros teget. Hebraicè *Ephod*, & erat instar interulæ ad cingulum usque porrectæ, quæ duabus constans partibus anteriore & posteriore in utriusque partis summitate jungebatur in humeris, ut è duabus partibus unus quasi thorax efficeretur, & hic thorax in anteriore pectoris parte superassutum habebat aliud pretiosioris operis Phrygii ornamentum quadratum dictum latinè *rationalè judicii*, quod per illud, quasi esset rationale seu ratione præditum, redderentur oracula & responsa divina; quibus *judicia* seu sententiæ Dei hominibus manifesta fiebant. Pontifex enim indutus *Ephod* [hoc nomen etiam sumitur in Scriptura pro veste vel interula linea in communi] & ornatus hoc *rationali* consulebat Deum de futuris & dubiis, Deus verò voce aliquâ vel internâ vel externâ respondebat consulenti. Porrò huius *rationali* intextæ erant 12. pretiosæ diversi generis gemmæ, & cuique gemmæ insculptum erat nomen 12. Patriarcharum vel tribuum Israel,

Israel, eadem nomina erant etiam duobus lapidibus Onichinis eximia magnitudinis insculpta, quibus quasi nodis necebantur in humeris sumamitates *Ephod*, & horum singulis arte gemmariâ insculpta serant sex nomina sex tribuum; idque in memoriale filiis Israel, sive ut meminerit Pontifex suum munus esse quasi in humeris portare subditos.

Sancti.

Confiteantur tibi Domine omnia opera tua, & Sancti tui benedicant tibi [in specie Patroni mei] gloriam regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur, ut notam faciant filiis hominum potentiam tuam (invocati à viventibus pro hoc illo etiam per miraculum impetrando à te beneficio) & gloriam magnificentia regni tui Pl. 144. & vos Seniores viginti quatuor circummambiti vestibus albis cum coronis aureis in capite prosternite vos ante Sedentem in throno, mittite coronas ante thronum dicentes: dignus es Domine accipere gloriam & honorem & virtutem, quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant & creata sunt. Apoc. 4. his me sanctis affectibus immisceo: *Exultabunt Sancti in Domino, letabuntur in cubilibus suis. Pl. 144.* Vel potius in spatiosissimo cuilibet designato loco in caelo empyreo, qui amplior integro terrestri regno, hoc nil nisi terrena sapienti inconceptibile est, qui non reflectit vel totum globum terraqueum, & quæ supra cum sunt, esse respectu
sedis

sedis Beatorum ne quidem guttam roris antelucani: *Ascendisti in altum, cepisti captivitatem, accepisti dona in hominibus.* Pl. 67. Id dicitur de Hebræis ex Ægypto ductis in montem Sinai à Deo, liberatis à jugo Pharaonis, & ditatis spoliis Ægyptiorum. Paulus ad Ephes. 4. Hunc textum applicat ascendenti Christo in caelum empyreum, & secum ducenti animas Patrum ex limbo, idem dici potest de detentis in purgatorio, unde vides multiplicem sæpè esse Scripturæ sensum, sed de detentis in limbo ac purgatorio agetur infra in titulis id indicantibus.

Subsectio prima.

De cultu-latria ac vera religione erga Deum verum, cultu Hyperdulia & Dulia.

HActenus allata de Deo Trino & uno, Beatissimâ Virgine Deiparâ, Angelis & Sanctis ad pias mentis in Deum elevationes suspiriaque ad Cælites serviunt, sed quia fides rerum omnium fundamentum est, & sicut in omnibus scientiis ita vel maximè in materia religionis ac fidei inconcussa oportet habere principia, eò autem malitia hominum devenit, ut vel amandata omni prorsus religione Deum negent, vel eo admissio verbum omne Dei scriptum respuant, vel verbo Dei ex parte acceptato in omni religione hominem salvari posséditent, vel Judaismo aut Mahometismo mordicus